

WYMIANA MIĘDZYNARODOWA NAUCZYCIELI POLSKICH W RAMACH PROGRAMÓW EUROPEJSKICH

A *Streszczenie.* W niniejszym opracowaniu przedstawiono aktywną rolę Projektów Comenius, Erasmus+ realizowanych pomiędzy polskimi i zagranicznymi ośrodkami edukacyjnymi w realizacji mobilności w ramach wskazanych programów. W każdym z wymienionych programów jednym z najważniejszych celów jest mobilność edukacyjna uczniów, a także kadry nauczycieli. Celem wymian międzynarodowych, odbywanych przez nauczycieli, jest zdobywanie umiejętności dydaktycznych z wykorzystaniem metod i środków dydaktycznych oraz zebranie pogłębionych wiadomości dotyczących roli i funkcjonowania placówki oświatowej z punktu widzenia perspektywy rozwoju zawodowego. W opinii nauczycieli zagraniczne wyjazdy uczą tolerancji, otwierają na świat i pozwalają spojrzeć na dane zagadnienie z zupełnie innej perspektywy. Pozwala to na lepsze zrozumienie nie tylko innych kontekstów kulturowych, ale również innego podejścia do edukacji. Uczestnicy wymian międzynarodowych podkreślali, że wyjazdy edukacyjne miały również wpływ na ogólną zmianę postaw oraz dotychczasowych przyzwyczajzeń związanych z wykonywaniem codziennych obowiązków zawodowych nauczycieli. Bardzo istotną korzyścią z realizacji wyjazdów edukacyjnych jest zwiększenie samooceny kadry, co motywuje nie tylko do dalszej pracy w zawodzie nauczyciela, ale również do wprowadzania zmian w formach i programach nauczania. Wyjazdy edukacyjne związane także z bieżącymi potrzebami rozwojowymi szkół, co często wynika z kontekstu aktualnych zmian w polskim systemie oświaty. W takim przypadku realizacja projektów mobilności okazywa się sposobem na rozwiązanie konkretnych, uprzednio zdefiniowanych problemów lub sprostaniem nowym wyzwaniom stojącym przed placówką. Te wyzwania są ściśle związane z konkretnymi zmianami w polskim systemie edukacyjnym i organizacją procesu nauczania.

Słowa kluczowe: program europejski; Comenius; Erasmus+; mobilność nauczycieli; wymiana międzynarodowa

Wprowadzenie. Uczestnictwo w wymianach międzynarodowych oraz w zagranicznych szkoleniach daje możliwość polskim nauczycielom odświeżenia znajomości języka, poznania nowoczesnych metod uczenia i innowacyjnych form doskonalenia. To wyjątkowa okazja umożliwiająca zdobycie wiedzy i umiejętności przez wprowadzanie innowacyjnych programów nauczania, zaangażowania szkoły w międzynarodowe projekty zarówno na poziomie nauczycieli jak i uczniów oraz wzbogacenia wiedzy o marketingu i promocji placówki, co w efekcie prowadzi do podniesienia jakości nauczania w szkole.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie aktywnej roli projektów realizowanych pomiędzy polskimi i zagranicznymi ośrodkami edukacyjnymi.

Prezentacja głównego materiału. W maju 2004 r. Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Wydarzenie to niewątpliwie wpłynęło na ilość projektów realizowanych pomiędzy polskimi i zagranicznymi ośrodkami edukacyjnymi na szczeblach od szkoły podstawowej po uczelnie wyższe. Najpopularniejszymi europejskimi programami związanymi z edukacją są m.in. Comenius, Erasmus, Erasmus+. W każdym z wymienionych jednym z najważniejszych celów była mobilność edukacyjna kadry nauczycieli.

Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej – jest skierowany do osób i instytucji działających w obszarze edukacji szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem:

- uczniów korzystających z edukacji szkolnej do momentu uzyskania wykształcenia średniego;
- szkół określonych przez państwa członkowskie;
- nauczycieli i pozostałego personelu tych szkół;
- stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i przedstawicieli podmiotów związanych z oświatą szkolną;
- osób oraz podmiotów odpowiedzialnych za organizację i realizację oświaty i edukację na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym;
- ośrodków badawczych i podmiotów zajmujących się kwestiami uczenia się przez całe życie;
- podmiotów oferujących usługi w zakresie doradztwa zawodowego i poradnictwa, związane z jakimkolwiek aspektem uczenia się przez całe życie [3].

Celem szczegółowym Programu Comenius jest rozwijanie wśród młodzieży i kadry nauczycielskiej wiedzy o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienia jej wartości oraz pomaganie młodemu ludziom w nabyciu podstawowych umiejętności i kompetencji życiowych niezbędnych dla rozwoju osobistego, przyszłego zatrudnienia i aktywnego obywatelstwa europejskiego [3]. Cele operacyjne Programu Comenius obejmują poprawę pod względem jakościowym i ilościowym mobilności oraz poprawę partnerstw pomiędzy szkołami z różnych państw członkowskich, tak aby objąć wspólnymi działaniami oświatowymi w okresie trwania programu przynajmniej 3 miliony uczniów/ Ponadto celowe jest zachęcanie do nauki nowożytnych języków obcych, wspieranie tworzenia innowacyj-

nych i opartych na TIK treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie [3].

W ramach Programu Comenius wspierane są takie działania: mobilność obejmująca, tworzenie partnerstw, projekty wielostronne, wielostronne sieci, oraz inne inicjatywy ukierunkowane na wspieranie celów Programu Comenius. W tym czasie mobilność obejmująca wspiera wymianę uczniów i kadry; mobilność w szkołach dla uczniów oraz staże w szkołach lub przedsiębiorstwach dla kadry nauczycielskiej; uczestnictwo w szkoleniach dla nauczycieli i pozostałej kadry nauczycielskiej; wizyty studyjne i przygotowawcze w ramach działań związanych z mobilnością, partnerstwem, projektami lub sieciami (również seminaria kontaktowe); praktyki dla nauczycieli i przyszłych nauczycieli;

Pobyt w szkole daje okazję nauczycielom, by zdali sobie sprawę z poziomu i jakości opanowanej przez siebie kierunkowej wiedzy merytorycznej oraz wiedzy z zakresu dydaktyki, pedagogiki i psychologii. Kontakt z innymi nauczycielami, umożliwi dokonanie krytycznej oceny własnych zdolności, predyspozycji i ambicji w celu bardziej efektywnego przygotowania się do prowadzenia lekcji w swojej szkole. Podobnie jak w przypadku innych specjalności nauczycielskich, także nauczycieli języka polskiego mają możliwość doskonalenia zawodowych i pedagogicznych umiejętności w toku wymian pedagogicznych, w tym: obserwacji i planowania, przygotowania, prowadzenia i oceny lekcji, organizacji i monitorowania pracy uczniów, oraz przygotowania dokumentacji związanej z procesem kształcenia.

Ponadto warto podkreślić, że te wymiany stwarzają okazję do szczegółowego zapoznania się z zespołem czynności zawodowych wykonywanych na określonym stanowisku pracy. Ze wskazanych względów wymiany międzynarodowe są bardzo ważnym składnikiem rozwoju zawodowego młodych nauczycieli, ponieważ dostarczają powiązania między ich przygotowaniem na uniwersytecie i realnym nauczaniem oraz pracą edukacyjną w szkole. Comenius przyniósł duże korzyści uczniom, nauczycielom, szkole, a nianowicie:

- uczniowie: rozwija wiedzę o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienie jej wartości; zmienia stereotypowe wyobrażenia o partnerach i sobie samym;
- nauczyciele: wzmacnia jakość i wymiar europejskiego kształcenia nauczycieli; rozwija wiedzę o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienie jej wartości wśród kadry nauczycielskiej;
- szkoła wzbogaca i uatrakcyjnia ofertę edukacyjną [3].

Erasmus+. Nowy program Erasmus+ wszedł w życie 1 stycznia 2014 i zastąpił wcześniejszy program Comenius. Na siedmioletnią realizację programu w latach 2014-2020 przewidziano budżet w wysokości 14,7 miliarda euro. Oznacza to, że ponad milion nauczycieli otrzyma

wsparcie finansowe na zagraniczne wyjazdy. W ramach obecnego programu Erasmus+ wszyscy nauczyciele i dyrektorzy mogą skorzystać z bezpłatnych szkoleń językowych, językowo-metodycznych i specjalistycznych [1].

Zgodnie z założeniami programu Erasmus+, wyjazdy edukacyjne kadry sektora edukacji szkolnej wspierają mobilność międzynarodową osób zatrudnionych w placówkach dydaktycznych i mają na celu przede wszystkim wspieranie uzyskiwania nowych kompetencji, wspieranie doskonalenia zawodowego pracowników sektora edukacji, lepsze posługiwanie się językami obcymi, zwiększenie wiedzy na temat innych krajów i kultur, większe umiędzynarodowienie placówek w celu uatrakcyjnienia ich oferty, zapewnienie jakościowego uznawania kompetencji uzyskanych podczas nauki za granicą [4, s. 2].

Okres realizacji projektu wynosi maksymalnie 1 rok lub 2 lata, ale sam pobyt nauczycieli w jednym z krajów objętych wsparciem programu może trwać od 2 dni do 2 miesięcy. W realizację projektu mobilności zaangażowane są co najmniej dwie instytucje z różnych krajów objętych programem Erasmus+, w tym jedna instytucja wnioskująca i minimum jedna przyjmująca uczestników. Wnioskodawca odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Jest również organizacją wysyłającą, odpowiedzialną za dokonywanie wyboru nauczycieli i innych członków kadry zajmującej się kształceniem szkolnym i wysyłanie ich za granicę.

Tematyka projektów wynikała przede wszystkim z dotychczasowych priorytetów lub specyfiki funkcjonowania konkretnych placówek (np. niewielka liczba uczniów, lub przeciwnie – funkcjonowanie w ramach dużego zespołu szkół). Wybór merytorycznego obszaru realizacji wyjazdów edukacyjnych był związany także z bieżącymi potrzebami rozwojowymi szkół, co często wynikało z kontekstu aktualnych zmian w polskim systemie oświaty. W takim przypadku realizacja projektu mobilności okazywała się sposobem na rozwiązanie konkretnych, uprzednio zdefiniowanych problemów lub sprostaniem nowym wyzwaniom stojącym przed placówką. Zdarzało się, że te wyzwania były ściśle związane z konkretnymi zmianami w polskim systemie edukacyjnym i organizacją procesu nauczania [4, s. 11].

Wybór tematyki projektu był wówczas dokonywany w kontekście ogólnych priorytetów rozwojowych danej placówki. Niekiedy zdarzało się jednak odwrotnie (wybór tematyki stanowił konsekwencję podjętej ad hoc decyzji o złożeniu wniosku), chociaż nawet w takich sytuacjach znalezienie właściwego obszaru merytorycznego projektu poprzedziła analiza konkretnych potrzeb (zazwyczaj w formie ankiety wypełnianej przez grono pedagogiczne). Warto dodać, że motywacja do realizacji projektu w wielu przypadkach wynikała nie tyle z konkretnej potrzeby zmian w organizacji pracy szkoły, co po prostu z chęci poznania

nowych metod pracy dydaktycznej (często poszukiwano zupełnie nowych sposobów aktywizacji uczniów oraz angażujących ich w proces samodzielnego uczenia się).

Uczestnicy projektów współpracy partnerskiej i mobilności podkreślają, jak cenne w tym procesie są doświadczenia i pomysły zaczerpnięte z innych krajów europejskich oraz możliwość dyskusji o różnorodnych rozwiązaniach z ekspertami zagranicznymi. Zdecydowana większość uczestników mobilności, którzy wzięli udział w Erasmus+, nie miała wcześniej doświadczeń z realizacją zagranicznych wyjazdów

Bibliografia

1. Bezpłatne Szkolenia za Granicą. Program Erasmus+ URL : <http://erasmusplusbilnosc.pl/erasmus/>
2. Konferencja „Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych”. URL : <https://www.pnwm.org/aktualnosci-i-projekty/projekty/dla-organizatorow-wymiany/konferencja-edukacyjna-rola-projektow-wymian-miedzynarodowych/>

3. Program Comenius. URL : <http://www.comenius.org.pl/menu-glowne/o-programie.html>
4. Raport krajowy z badania wpływu projektów mobilności Erasmus+ dla szkolnej kadry edukacyjnej „Mobilni Nauczyciele Zmieniają Swoje Szkoły”. Warszawa: Erasmus+ 2016.

References

1. *Bezpłatne Szkolenia za Granicą. Program Erasmus+* Retrieved from <http://erasmusplusbilnosc.pl/erasmus/> [in Polish].
2. *Konferencja «Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych»*. Retrieved from <https://www.pnwm.org/aktualnosci-i-projekty/projekty/dla-organizatorow-wymiany/konferencja-edukacyjna-rola-projektow-wymian-miedzynarodowych/> [in Polish].
3. *Program Comenius*. Retrieved from <http://www.comenius.org.pl/menu-glowne/o-programie.html> [in Polish].
4. *Raport krajowy z badania wpływu projektów mobilności Erasmus+ dla szkolnej kadry edukacyjnej «Mobilni Nauczyciele Zmieniają Swoje Szkoły»*. Warszawa: Erasmus+ 2016 [in Polish].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 06.08.2019

Маслова Тетяна. Міжнародні обміни польських учителів у рамках європейських програм.

А Проаналізовано роль проектів Коменіус та Еразмус+, що реалізуються між польськими та зарубіжними закладами освіти з метою підвищення рівня професійного розвитку польських учителів. Головною метою цих програм є навчальна мобільність учителів та учнів. Завдання міжнародних обмінів полягають у набутті навичок викладання з використанням інноваційних методів і ресурсів навчання, а також збір інформації про діяльність закладу освіти, спрямовану на професійний розвиток кожного вчителя. Учасники міжнародних обмінів наголошують на перевагах цих програм. На думку вчителів закордонні подорожі розширюють світогляд, відкривають нові можливості співробітництва, вчать толерантності. Це дозволяє краще зрозуміти не лише інші культурні контексти, але й інший підхід до освіти. Участь у міжнародних програмах також впливає на зміну поглядів і стереотипів, пов'язаних із щоденною працею вчителів. Дуже важливою перевагою здійснення навчальних поїздок є підвищення самооцінки вчителя, що мотивує не лише до подальшої роботи в учительській професії, але й до внесення змін у навчальні програми, форми й методи роботи з учнями. Навчальні поїздки пов'язані також із поточними потребами розвитку шкіл, що часто впливає з контексту сучасних змін у польській системі освіти. У цьому випадку реалізація проектів мобільності є одним зі способів вирішити конкретні, заздалегідь визначені проблеми або вирішити нові виклики, з якими стикається заклад освіти. Ці виклики тісно пов'язані з конкретними змінами в польській системі освіти та організації освітнього процесу.

Ключові слова: європейські програми; Коменіус; Еразмус+; мобільність учителів; міжнародний обмін

Маслова Татьяна. Международные обмены польских учителей в рамках европейских программ.

А Проанализирована роль проектов Коменюс и Эразмус +, реализуемых между польскими и зарубежными образовательными учреждениями с целью повышения уровня профессионального развития польских учителей. Главной целью этих программ является учебная мобильность учителей и учеников. Задача международных обменов заключается в приобретении навыков преподавания с использованием инновационных методов и ресурсов обучения, а также сбор информации о деятельности учебного заведения, направленную на профессиональное развитие каждого учителя. По мнению учителей зарубежные путешествия расширяют кругозор, открывают новые возможности сотрудничества, учат толерантности. Это позволяет лучше понять не только другие культурные контексты, но и другой подход к образованию. Участие в международных программах также влияет на изменение взглядов и стереотипов, связанных с ежедневной работой учителей. Очень важным преимуществом осуществления учебных поездок является повышение самооценки учителя, мотивирует не только к дальнейшей работе в учительской профессии, но и до внесения изменений в учебные программы, формы и методы работы с учащимися. Учебные поездки связаны также с текущими потребностями развития школ, что часто следует из контекста современных изменений в польской системе образования. В этом случае реализация проектов мобильности является одним из способов решить конкретные, заранее определённые проблемы или решить новые вызовы, с которыми сталкивается учебное заведение. Эти вызовы тесно связаны с конкретными изменениями в польской системе образования и организации образовательного процесса.

Ключевые слова: европейские программы; Коменюс; Эразмус +; мобильность учителей; международный обмен

Maslova Tetiana. International Exchange of Polish Teachers Withing the Framework of the European Programs.

S The role of programs Comenius and Erasmus + projects implemented between Polish and foreign educational institutions in order to enhance the professional development of Polish teachers analyzes in the paper. One of the most important goals of these programs is the educational mobility of teachers and students. The purpose of international exchanges carried out by teachers are to acquire teaching skills using innovative teaching methods and resources, as well as to gather information about the activities of the educational institution from the perspective teacher's professional development. The benefits of international exchanges for teachers are non-measurable. In the opinion of teachers, foreign trips teach tolerance, they open their participants to the the world and allow to look at a given issue from a completely different perspective. This allows a better understanding of not only other cultural contexts but also a different approach to education. Participation in international programs also influences the change in attitudes towards stereotypes related to the daily work of teachers. A very important advantage of study visits is the increase of the teacher's self-esteem, which motivates not only further work in the teaching profession, but also the introduction of changes in curricula, forms and methods of working with students. Educational trips are also linked to the current needs of school development, which often follows from the context of contemporary changes in the Polish education system. In this case, the implementation of mobility projects is one way to solve specific, predefined problems or to address new challenges faced by the educational institution. These challenges are closely related to specific changes in the Polish education system and the organization of the educational process.

Key words: European programs; Comenius; Erasmus +; teacher mobility; international exchange

Maslova Tetiana, nauczyciel podstawowy Uladovska średnia ogólnoedukacyjna szkoła I-II stopnia, rejon Litinski, obwód Winnicki, Ukraina

Маслова Тетяна Василівна, вчитель початкових класів Уладівської середньої загальноосвітньої школи I-II ступенів Літинського району Вінницької області, Україна

E-mail: ladny_kraj@wp.pl